

IDENTIFIKATSIOONITEORIA PROBLEEME KRIMINALISTIKAS

Õigustead. kandidaat H. Lindmäe

Tartu Riiklik Ülikool

Nõukogude kriminaalprotsessis on vaja tõendamisele kuuluvate asjaolude väljaselgitamisel sageli lahendada mitmesuguseid identifitseerimise ülesandeid. Nende ülesannete lahendamine on võimalik seetõttu, et inimese iga toiming jätab teatavaid kajastusi ehk jälgi selle isiku enda, samuti teiste isikute teadvusse ning välismaailma mitmesugustele objektidele.

Inimese teadvusse või välismaailma jäänud jälgedes kajastuvad neid mõjustusi esilekutsunud objektide välisehituslikud ja muud tunnused. Seoses sellega on võimalik saada jälgedest informatsiooni neid jälgi jätnud objektide mitmesuguste tunnuste kohta. Tunnuste all mõistetakse siin objekti neid omadusi, mille järgi saab seda objekti ära tunda ja teiste samaliigiliste hulgast eristada. Seega on võimalik objekti nende tunnuste järgi, mis on salvestunud kas inimese teadvuses või kajastunud teisel välismaailma objektil, teha järeldusi selle kohta, kas kontrollitav objekt on seesama, kes või mis on seotud kuriteosündmusega.

Kriminalistika-alases kirjanduses on siinjuures avaldatud arvamust, et inimese teadvusse jäänud jälgedest lähtudes saab selgitada ainult selle objekti samasus või samasuse puudumine, keda või mida tajuti kuriteosündmuse ajal. Nii arvatakse näiteks mõnikord, et äratundmiseks esitamisel toimivas identifitseerimisprotsessis lähtub äratundja objekti nendest tunnustest, mida ta tajus seoses kuriteosündmusega.¹ Jäljed, mida kasutatakse tõendamisele kuuluvate asjaolude väljaselgitamisel, ei pea aga olema alati jäetud just kuriteo toimepaneku ajal. Esitatakse ju sageli kriminaalasjade uurimisel kannatanutele äratundmiseks neilt varastatud esemeid. Ebaõige oleks siin väita, et kuriteo objektiks olnud eseme tunnused on salvestunud omaniku teadvuses seoses uuritava kuriteosündmusega. Kujutus, millest lähtutakse identifitseerimisprotsessis, tekkis kannatanu teadvuses juba

---

¹ Vt. Криминалистика. Высшая школа МООП СССР. М., 1968, стр. 419.

enne kuriteosündmust eseme valmistamisel või omandamisel ning kasutamisel.

Sama ilmneb ka laiba esitamisel isiku äratundmiseks. Ka siin lähtub äratundja sellest kujutusest, mis on varem tema teadvusse jäänud elava inimese välistunnustest.

Identifitseerimisprotsess saab toimuda ainult siis, kui esineb mingisugune kajastus ehk jälg ning kontrollitav objekt, kelle või mille suhtes on vaja jäljest lähtudes lahendada samasuse küsimust. Seda kajastust ehk jälge nimetatakse identifitseerimisprotsessis identifitseerivaks (samastavaks) objektiks. Kontrollitav objekt, kelle või mille suhtes on vaja lahendada samasuse küsimust, on selles identifitseerimisprotsessis identifitseeritav (samastatav) objekt. Identifitseerimisprotsessi sisu mõistmiseks on oluline, et need objektid oleksid kindlapiiriliselt määratletud ja grupeeritud. Identifitseerivate ja identifitseeritavate objektide klassifitseerimise küsimused ei ole aga leidnud nõukogude kriminalistika-alases kirjanduses põhjalikumat käsitlust. Kuna klassifitseerimine on vahend, mis võimaldab õigesti suunata tunnetusprotsessi ja määrata kindlaks vastavalt jälje iseloomule seda jälge jätnud objekti identifitseerimise võimalused, tuleb ka identifikaatsiooniteoorias pöörata vajalikku tähelepanu identifitseerivate ja identifitseeritavate objektide klassifitseerimisele.

Kriminalistika-alases kirjanduses jaotatakse identifitseerivate objektidena esinevad jäljed isikulisteks ehk homoskoopilisteks jälgedeks², tehniliste vahendite ehk mehhanoskoopilisteks jälgedeks³ ja loomajälgedeks. Kõige sagedamini on uurimis- ja ekspertiisipraktikas tegemist isikuliste jälgedega. Seetõttu on vaja konkreitseerida identifitseerivate objektidena esinevate isikuliste jälgede ringi ja nende iseloomu.

Inimese poolt jäetavaid jälgi võib rühmitada mitmest liigitusalusest lähtudes.

Pidades silmas seda, kuhu on inimene endast jälge jätnud, kõneldakse teadvusse ning välismaailma jäetud jälgedest.

Lähtudes aga sellest, millist informatsiooni sisaldab inimese teadvusse või välismaailma jäetud jälg, saab nende identifitseerivate objektide hulgas piiritleda: 1) trassoloogilisi jälgi, 2) bioloogilisi jälgi 3) välimuse jälgi, 4) lõhna ehk odoroloogilisi jälgi, 5) funktsionaalseid jälgi ja 6) kuriteo toimepanemise viisi iseloomustavaid jälgi.

Ka nende jäljeliikide raamides on võimalik eristada jälgede kitsamaid grupe.

² Vt. Г. Л. Грановский. Некоторые теоретические положения трасологической идентификации личности. — Криминалистика и судебная экспертиза, сб. I. Киев, 1964, стр. 144.

³ Vt. Г. Л. Грановский. Основы трасологии. М., 1965, стр. 8.

Nii hõlmab trassoloogiliste jälgede mõiste siin inimese katmata ja kaetud kehaosadega välismaailma objektidele jäetud jälgi.

Senini kasutati katmata kehaosade jälgedest isiku identifitseerimise eesmärkidel ainult naha papillaarkurrustikuga kehaosade jälgi. Seega esinesid identifitseerimisprotsessis identifitseeritava objektidena ainult sõrme- ja peopesa jäljed, harvjuhtudel ka jalatalalla või varbajäljed. Naha pindala, millel esineb papillaarkurrustik, moodustab inimesel naha kogu pindalast keskmiselt ainult 5%. Seetõttu jäid isiku identifitseerimise eesmärkidel kasutamata kõik nende kehaosadega jäetud jäljed, kus ei esine papillaarkurrustikku.

Sündmuskoha vaatlusel avastatakse aga mõnikord ka teiste kehaosadega, nagu käe selgmise pinnaga, palja õlaga, küünarnukiga, käevarre ja põlvega, sagedamini aga huultega jäetud jälgi. Nii esineb huulte jälgi tihti sündmuskohal kurjategija kasutatud klaasil või siis teokohal suitsetatud sigareti või paberossi otsal. Need jäljed on kasutatavad isiku identifitseerimise eesmärkidel seetõttu, et naha ehitus on ka nendel kehaosadel, kus puudub papillaarkurrustik, individuaalne ja suhteliselt püsiva iseloomuga. Papillaarkurrustikuta naha ehituse individuaalsus ja suhteline püsivus seonduvad ka siin pärisnaha anatoomilise ehitusega. Pärisnahal hajali paiknevate näsakeste kohal moodustuvad marrasknahal erineva suurusega rombjad, ruutjad ja kolmnurksed kujundid. Need nahamoodustised on üksteisest eraldatud teravate vaokestega, mis annavad marrasknahale võrkja ehituse. Tunnus-tekst, mida saab kasutada papillaarkurrustikuta naha piirkonna individualiseerimiseks, on ka karvanäsad ning higi- ja rasunäärmete avad.

Nende kehaosade jäljed, kus nahal puudub papillaarkurrustik, kujunevad samuti nagu papillaarkurrustiku jäljedki tavaliselt rasuhigiga. Huulte jälgede korral on jäljeaines veel sülge. Samuti võib nendes jälgedes olla ka toiduainete jääke ja huulevärvi.⁴

Katmata kehaosadega jäetud jälgede hulgas moodustavad iseisva identifitseerivate objektide ringi hamba- ja küünejäljed.

Kaetud kehaosade jälgi saab jaotada vastavalt kehaosa katva objekti iseloomule kindla-, jalatsi-, suka- ja sokijälgedeks.

Nii katmata kui ka kaetud kehaosadega jäetud jäljed on identifitseerivateks objektideks trassoloogiaeksperdiisi vormis toimuvates identifitseerimisprotsessides.

Bioloogilised jäljed kujunevad keha mitmesugustest eritustest nagu süljest, spermast ja higist, aga samuti verest, uriinist ja väljaheidetest. Sellesse identifitseerivate objektide ringi kuuluvad ka inimese juuksed ja karvad.

---

⁴ Vt. А. И. Миронов. Трасологическое исследование следов рельефа кожи человека. М., 1968, стр. 8.

Bioloogiliste jälgede järgi toimub isiku identifitseerimine bio-
loogiaekspertiisi vormis.

Välimuse jäljed sisaldavad informatsiooni keha välistunnuste kohta. Kujutus isiku välimusest võib olla kõigepealt teise inimese teadvuses, samuti sellistel välismaailma objektidel nagu fotol, negatiivil, diapositiivil ja filmil. Mälus salvestunud kujutust isiku välimusest võidakse edasi anda isikukirjelduse sõnalises vormis, joonisel või näiteks fotoroboti vahendusel saadud fotokujutusel. Sellisel juhul on tegemist identifitseeriva objekti kajastusega, mille vastavust mälus säilinud kujutusega ei saa vahetult kontrollida.

Keha välistunnused on seotud inimese luustiku ehitusega. Seoses sellega on võimalik luustikust saadud informatsiooni alusel tuvastada, kas sündmuskoha, ruumi või paikkonna vaatlusel või siis läbiotsimisel leitud luustik on teadmata kadunuks jäänud konkreetse isiku luustik. Seetõttu tuleb käsitleda ka inimese luustikku välimuse jälgede hulka kuuluva identifitseeriva objektina.

Sellest, kus on salvestunud informatsioon isiku välimuse kohta, sõltub identifitseerimisprotsessi vorm. Kui identifitseerimisel kasutatakse inimese teadvusse jäänud välimuse jälgi, toimub isiku samasuse või samasuse puudumise fakti väljaselgitamine äratundmiseks esitamise vormis. Kui identifitseerivaks objektiks on isiku kujutus fotol, negatiivil, diapositiivil või filmil, kasutatakse isiku identifitseerimisel isikukirjeldusliku ekspertiisi või äratundmiseks esitamise vormi.

Kasutades identifitseeriva objektina inimese luustikku, on identifitseerimisprotsessil kohtumeditisiiniekspertiisi vorm. Kui aga kannatanu nägu rekonstrueeritakse prof. M. M. G e r a s s i m o v i meetodi järgi⁵, arvestades kolju ja pehmete koekihtide ehituse vahelisi seaduspärasusi, siis võidakse isiku identifitseerimisel kasutada isikukirjeldusliku ekspertiisi ja äratundmiseks esitamise vormi.

Pidades silmas kaasaja teaduse saavutusi, tuleb identifitseerivate objektide iseseisva liigina esitada ka lõhna ehk odoroloogilisi jälgi. Inimese lõhn moodustub reast üksikkomponentidest, milleks on keha erinevate piirkondade lõhnad, samuti elukondlikud ja inimese poolt kasutatavate esemete lõhnad.

Seejuures on inimese lõhn individuaalne ja suhteliselt püsiva iseloomuga. Inimese lõhn tungib kiiresti tema riietesse ja jalatsitesse, samuti muudesse temaga kokkupuutes olnud esemetesse ning püsib nendel objektidel suhteliselt kaua.⁶ Inimese lõhna indi-

⁵ Vt. О возможности применения в следственной практике метода восстановления лица по черепу. — Советская криминалистика на службе следствия, вып. 4. М., 1953, стр. 139.

⁶ Vt. А. И. Винберг. Криминалистическая одорология. — Криминалистика на службе следствия. Вильнюс, 1967, стр. 5.

viduaalsus ja suhteline püsivus ongi aluseks lõhna ehk odoroloogiliste jälgede kasutamisele isiku identifitseerimisel.

Viimasel ajal on toimunud isiku identifitseerimine lõhna ehk odoroloogiliste jälgede järgi teenistuskoe vahendusel üksikute uurimistoimingute nagu äratundmiseks esitamise ja uurimiseksperimendi käigus. Nende uurimistoimingute tulemusi on kasutatud kohtulike tõenditena. Kuna nõukogude kriminaalprotsessis ei saa siin loom esineda tõendi allikana, ei ole ka lõhna jälgede kasutamisel sellisel kujul kohtuliku tõendi tähendust. Identifitseerimisprotsessi tulemused on kasutatavad ainult uurimisversioonide püstitamisel ja kohtuliku tõendi allika leidmisel. Järelikult saavad lõhna jäljed esineda, arvestades kaasaja võimalusi, identifitseerivate objektidena ainult väljaspool kriminaalprotsessi. Selleks, et lõhna jälgede järgi toimuva identifitseerimisprotsessi tulemusel oleks kohtuliku tõendi tähendus, on vaja, et see protsess toimuks ekspertiisi vormis, kus teenistuskoe asemel kasutatakse järelduste tegemiseks vajaliku informatsiooni saamiseks vastavaid teaduslikke uurimismeetodeid.

Isikuliste jälgede iseseisva liigi moodustavad ka funktsionaalsed (lad. *functio* — tegevus) jäljed. Need jäljed iseloomustavad inimese teatud tegevust. Nii on selleliigilistes identifitseerivates objektides salvestunud informatsioon näiteks inimese kõnes või ka laulmisel ilmnevate hääle omaduste ja väljendusviisi kohta, samuti andmeid muusikariista käsitsemisest ja muusikapala isikupärasest tõlgendamisest. Funktsionaalsed jäljed võivad esineda ka kirja, maali, joonise või skulptuuri kujul.

Kirjas kajastuvad nii isikule omased kirja sisulised kui ka vormilised tunnused. Ka maalil, joonisel või skulptuuril ilmnevad tunnused aine ja materjali isikupärasest käsitlusest, samuti kunstiliste ja tehniliste võtete tundmisest ning nende kasutamise viisist. Lisaks sellele võivad funktsionaalsed jäljed olla ka isiku kõnnaku ja rühi kajastusteks. Seejuures on võimalik, et inimese teatavad funktsionaalsed omadused kajastuvad korraga nii teise inimese teadvuses kui ka välismaailmas (näit. inimese kuuleb teise inimese kõnet, laulu või mängu, mida samaaegselt helisalvestatakse, või siis isiku kõnnak ja rüht, mille tunnused on säilinud inimese mälus, on kajastunud ka filmil).

Lähtudes selleliigilistest identifitseerivatest objektidest toimub isiku identifitseerimine siin äratundmiseks esitamise või ekspertiisi vormis.

Isikuliseks jäljeks tuleb lugeda veel kuriteo toimepanemise viisi kajastumist sündmuskoha olustikus. Kuriteo toimepanemise viisi iseloomustavate tunnuste kogum kujuneb välja sõltuvalt mitmesugustest subjektiivsetest asjaoludest (näit. varem omandatud harjumused ja oskused, samuti sellised omadused nagu julgus, füüsilised eeldused jne.) ning objektiivsetest asjaoludest (näit. samade tehniliste vahendite kasutamine kuritegude toimepanemisel).

samaliigilise kuriteo objekti esinemine jne.). Nii omandab kuriteo toimepanemise viis üheliigiliste kuritegude korduval toimepanemisel individuaalse ja suhteliselt püsiva iseloomu. Seoses sellega on ka sündmuskoha olustikus kajastunud kuriteo toimepanemise viis identifitseerivaks objektiks isiku samastamisel, mis toimub käesoleval ajal protsessiivälisel teel (näit. kriminaalregistratsiooni andmete võrdlemisel).

Isikulise jäljena esinev identifitseeriv objekt võib sisaldada üheaegselt informatsiooni erinevate identifitseeritavate objektide kohta. Nii kajastuvad näiteks jalatsi-, samuti suka-, soki- või kindajäljes sageli ka jala ja käe ehituslikud tunnused.

Samuti võib identifitseeritav objekt ise olla teistes seostes identifitseerivate objektide kandja. Nii esitatakse kriminalistikaalases kirjanduses näide Saksa FV uurimispraktikast selle kohta, et sündmuskohale mahajäetud sukal muudeti ultraviolettkiirtes nähtavaks higiga ja määrdumisega kujunenud palja jala talla ja varvaste jäljed, mille järgi oli võimalik tuvastada seda sukka kandnud isik.⁷

Samuti võivad jääda ka sõrmejäljed kummikindale, mida kurjategija kannab selleks, et vältida oma naha papillaarkurrustiku jälgede jätmist sündmuskohal. Kuna õhuke kummikinnas liibub tugevasti vastu nahka, kujuneb kinda siseküljel naha papillaarkurrustiku jälg.⁸

Samuti võib ka inimene ise olla isikuliste jälgede kandja (näit. hamba- jm. jäljed kannatanu kehal või riietel).

Nähtuste ja protsesside vastastikusel seoses ja tingituses ei ole isikuliste jälgede jätmise kunagi ainult ühepoolne või ühesuunaline protsess, kus inimene jätab ainult oma jälje teisele objektile. Jälge vastuvõtva objekti vastutoimest tingituna moodustub teatud kajastus ka seda jälge kujundanud objektil. Nii jääb näiteks jalajälje kujunemisel pinnase osakesi ka jalatsile või paljale jalale. Sama ilmneb inimese teadvusse jäänud kajastuste puhul. Kui kuritegu oli suunatud inimese elu või tervise vastu, salvestub kannatanu teadvuses tema meeleorganite poolt vastuvõetud informatsioon kurjategija mitmesuguste tunnuste kohta. Samuti jääb teatava ulatusega informatsioon ka kurjategija teadvusse kannatanu välimusest või tema funktsionaalsetest tunnustest.

Vastastikusel toimes kujunevates jälgedes salvestunud informatsiooni maht sõltub objekti enda omadustest ja mõjustuse iseloomust.

Lähtudes sellest, et jälgede jätmise ei seisne ainult ühesuunalises ühe objekti mõjustamises teise poolt, vaid seda tuleb vaa-

---

⁷ Vt И. М. Лузгин. Использование криминалистической техники при выявлении, фиксации и объяснения следов. — Обзор иностранной литературы по криминалистике. М., 1957, стр. 21.

⁸ Vt. А. А. Клягин. Следы пальцев на резиновых перчатках. — Экспертная практика, сб. 3. М., 1963, стр. 38.

delda alati objektide vastastikuse toime resultaadina, eristatakse nõukogude kriminalistika-alases kirjanduses kolme iseseisvat identifitseerimise moodust.⁹

Identifitseerimise esimese moodusena nimetatakse nn. identifikaatsiooniliste otseseoste kasutamist. Selle sisuks on jälje jätnud objekti tuvastamine jälje järgi.

Identifitseerimise teise moodusena esitatakse nn. juhtu, kus objekti samasuse tuvastamisel kasutatakse nn. identifikaatsioonilisi vastuseoseid. Identifikaatsiooniliste vastuseoste kohta tuuakse näiteid sellest, kus riietusese identifitseeritakse transpordivahendi rattale jäänud riidetüki või riidekiudude järgi, või siis lähtudes kuriteo toimepanemise vahendile jäänud verejälgedest selgitatakse kannatanu grupiline kuuluvus.

Identifitseerimise kolmanda mooduse puhul tuvastatakse vastastikuses toimes olnud objektid teineteisele jäetud jälgedes kujunenud tunnuste kogumi alusel. Siinjuures kasutatakse nn. universaalset identifitseerimise gnoseoloogilist mudelit, kus vastastikuses toimes olnud objektid ühendatakse ühtseks identifikaatsiooniliseks blokiks. Neid objekte seob selles blokis vastastikuse toime mehhanism. Vastastikuses toimes olnud objektide samasuse tuvastamisel kasutatakse nii identifikaatsioonilisi otse- kui ka vastuseoseid.¹⁰

Kriminalistika-alasest kirjandusest ei nähtu, mis on aluseks jälgede ja neid jälgi jätnud objektide vahel esinevate objektiivsete seoste jaotamisel otse- ja vastuseosteks. Küll võib aga toodud näidete pinnalt teha järelduse selle kohta, et identifikaatsioonilisteks otseseosteks peetakse neid objektiivseid seoseid, mis kujunevad kuriteo toimepanemisel seoses jälgede jätmisega sündmuskoha olustikku ja kannatanule. Identifikaatsioonilised vastuseosed ise loomustavad aga jälgi, mis on jäänud kannatanust või sündmuskoha olustikust kuriteo toimepannud isikule või tema poolt kasutatud tehnilistele vahenditele.

Jälgede jätmisel tekkivate seoste jaotamine otse- ja vastuseosteks ei ole aga õnnestunud. On ju mõlemaliigiliste seoste puhul tegemist otseseostega, millel on vastusuunaline iseloom.

Identifitseerimisprotsessis on põhimõtteliselt mõlemasuunalised seosed ühte viisi kasutatavad tõendamisele kuuluvate asjaolude väljaselgitamisel. Kummast vastastikuses toimes olnud objektile jäänud jäljest identifitseerimisprotsessis lähtutakse, sõltub kõigepealt nendes jälgedes salvestunud informatsiooni mahust. Samuti

---

⁹ Vt. М. Я. Сегай. Ленинская теория отражения и методологические проблемы судебной идентификации. — Криминалистика и судебная экспертиза, сб. 6. Киев, 1969, стр. 42.

¹⁰ Vt. sealsamas.

võib selle küsimuse lahendus sõltuda ka uurija taktikalistest kaalutlustest. Nii on näiteks vahel otstarbekas esitada kannatanut äratundmiseks just kahtlustatavale või süüdistatavale, mitte aga vastupidi.

Vastuväiteid kutsub esile ka konstruktsioon nn. universaalsest identifitseerimise gnoseoloogilisest mudelist.

Ühendades vastastikuses toimes olnud objektid ühtsesse identifitseeritava objektina, tunnistatakse, et nende objektide vahel esineb samasus-suhe. Selline käsitlus on aga vastuolus dialektilise materialismi põhiseisukohaga, mille järgi samasus on objekti suhe iseendasse ja «... identsus iseendaga eeldab algusest peale oma täiendusena erinevust kõigest muust.»¹¹

Järelikult on ebaõige lugeda seda objektiivset seost, mis esineb vastastikuses toimes olnud objektide vahel, samasussuhteks.

Samuti ei saa pidada võimalikuks, et identifitseerimisprotsessis lähtutakse üheaegselt mõlemale vastastikuses toimes olnud objektile jäänud jäljest, kusjuures järelduse tegemisel samasuse esinemise või selle puudumise kohta summeeritakse mõlemast jäljest saadud informatsioon.

Jälgede kujunemine vastastikuses toimes olnud objektidel on keeruline objektidevaheliste seoste kompleks. Sellise seoste kompleksi esinemist või puudumist saab tõendada ja mõista ainult üksiku jälje ja seda jälge jätnud objekti vaheliste otseseoste kaudu. Nii peab selleks, et mõista üksiknähtusi, «... nad välja kiskuma üldisest seosest, peame vaatlema neid isoleeritult; sellisel juhul aga esinevad vahelduvad liikumised meile — üks põhjusena ja teine tagajärjena.»¹² Sellisteks põhjuslikus seoses olevateks üksiknähtusteks on ka ühe objekti jälje kujunemine teisel objektil. Järelikult ei saa ka vastastikuses toimes olnud objekte identifitseerida ühekorraga, vaid ainult järjestikuliselt, lähtudes ühesuunalistest seostest.

Identifitseerimisprotsessis taandub ühesuunalise objekti ja jälje vahelise seose esinemise või selle puudumise tuvastamisele ka siis, kui üks objekt on jätnud oma kajastuse mitte ühele, vaid korraga või järjestikuliselt mitmele objektile (näit. kuriteo toimepannud isikut nägid korraga mitu tunnistajat; kurjategija jättis oma sõrmejälgi südmuskohal mitmele esemele jne.). Siinjuures esineb identifitseerivate objektide teatud ring, milles iga objekt kannab informatsiooni neid jälgi jätnud isiku kui üksiku identifitseeritava objekti kohta.

¹¹ F. Engels. Looduse dialektika. Tallinn, 1962, lk. 160.

¹² Sealsamas, lk. 174.

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ТЕОРИИ ИДЕНТИФИКАЦИИ В КРИМИНАЛИСТИКЕ

Кандидат юридических наук Х. Линдмяэ

Резюме

В теории идентификации для понимания содержания процесса отождествления имеет существенное значение классификация объектов идентификации. В следственной и экспертной практике в качестве идентифицирующих объектов чаще всего выступают гомеоскопические следы. Отсюда необходимо конкретизировать круг гомеоскопических следов как идентифицирующих объектов, и построить, исходя из возможностей современной науки, их классификацию.

Исходя из того, где оставлен гомеоскопический след, можно разделить идентифицирующие объекты на следы, оставшиеся в памяти человека или на объектах внешнего мира.

По характеру информации, содержащейся в гомеоскопических следах, идентифицирующие объекты разделяются на 1) трасологические следы (следы папиллярных узоров и рельефа кожи, следы зубов и ногтей, следы обуви, чулок, носков и перчаток), 2) биологические следы (волосы, следы крови, а также выделения человеческого тела: следы пота, слюны, спермы, мочи), 3) следы внешности человека, 4) одорологические следы, 5) функциональные следы (в идентифицирующих объектах этого вида содержится информация об особенностях голоса человека при речи или пении, использования музыкального инструмента, его письма, рисования, а также особенности походки и осанки), 6) следы, характеризующие способ совершения преступления.

Гомеоскопические следы как идентифицирующие объекты могут содержать информацию о разных идентифицируемых объектах. Например, в следах обуви или перчаток отображаются и признаки, характеризующие строение ноги или руки. При этом может и идентифицируемый объект выступать в качестве носителя идентифицирующего объекта.

Гомеоскопические следы следует рассматривать как суммарные результаты взаимодействия человека и других объектов внешнего мира. Но установление взаимодействующих объектов происходит в процессе идентификации на основе односторонних отражательных актов. В этих случаях неприменима универсальная гносеологическая модель идентификации, где соединены взаимодействующие объекты в единый идентификационный блок.